TERÖRÜN KÖKENLERİ VE TERÖRLE MÜCADELE STRATEJİSİ

FAHRETTİN ALTUN
HASAN BASRİ YALÇIN

SETA

TERÖRÜN KÖKENLERİ
VE TERÖRLE MÜCADELE STRATEJİSİ

TERÖRÜN KÖKENLERİ
VE TERÖRLE MÜCADELE STRATEJİSİ

STRATEJİ ARAŞTIRMALARI SERİSİ 4

EDİTÖRLER
FAHRETTİN ALTUN
HASAN BASRİ YALÇIN

SETA

Fahrettin Altun | İbn Haldun Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı olan Prof. Dr. Altun aynı zamanda SETA İstanbul Genel Koordinatörlüğü görevini yürütmektedir.
Fahrettin Altun *Modernleşme Kuramı: Eleştirel Bir Giriş* (İnsan Yayınları, 2017 [4. Baskı]) ve *Press Freedom in Turkey: Myths and Truths* ([İsmail Çağlar ve Turgay Yerlikaya ile birlikte] SETA Yayınları, 2016) adlı kitapları kaleme aldı. Ayrıca *The Turkish AK Party and Its Leader: Criticism, Opposition and Dissent* (Routledge, 2016), *Modern Türkiye'de Siyasal Düşünce: İslamcılık* (İletişim Yayınları, 2016), *Sivil Toplum: Farklı Bakışlar* (Kaknüs Yayınları, 2016) başlıklı kitaplarda bölüm yazarıdır. Bunun yanında Altun, Burhanettin Duran ile *The Triumph of Turkish Democracy: The July 15 Coup Attempt and Its Aftermath* (SETA Yayınları, 2016), İsmail Çağlar ve Mehmet Akif Memmi ile *15 Temmuz'da Medya: Darbe ve Direnişin Mecrası* kitaplarını derlemiştir.

Hasan Basri Yalçın | İstanbul Ticaret Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi ve SETA Strateji Araştırmaları Direktörü'dür. Uluslararası ilişkiler teorisi, uluslararası güvenlik, strateji, NATO ve sosyal bilimler felsefesi konularında çalışmaları bulunmaktadır. *Ulusal Güvenlik Stratejisi* (SETA Yayınları, 2017) başlıklı bir kitabı bulunan Yalçın Burhanettin Duran ile birlikte *Küresel ve Bölgesel Aktörlerin Suriye Stratejileri* kitabını derlemiştir.

SETA Kitapları 31
ISBN: 978-975-2459-48-9
© 2018 SET Vakfı İktisadi İşletmesi
1. Baskı: Ocak 2018, İstanbul

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Editör: Mehmet Akif Memmi
Düzelti: Mustafa Said İşeri, Ahmet Öztürk
Kapak ve Uygulama: Erkan Söğüt
Baskı ve Cilt: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA Kitapları

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ 7

GİRİŞ 11
FAHRETTİN ALTUN, HASAN BASRİ YALÇIN

TERÖRLE MÜCADELEYE STRATEJİK YAKLAŞIM 19
HASAN BASRİ YALÇIN

PKK TERÖRİZMİNE ULUSLAR ÖTESİ BİR BAKIŞ 53
BELGİN ŞAN AKÇA, İLAYDA BİLGE ÖNDER

ÇÖZÜM SÜRECİ SONRASI TÜRKİYE'NİN PKK İLE MÜCADELESİ 81
ÖZLEM KAYHAN PUSANE

"TERSİNE RADİKALLEŞME" VE TERÖRLE MÜCADELE: DOST MU, DÜŞMAN MI? 97
ZEYNEP KAYA

TÜRKİYE'DE TERÖR TEHDİDİ VE TERÖRLE MÜCADELE 115
NECDET ÖZÇELİK

FETÖ VE PKK'NIN PROPAGANDA STRATEJİLERİ 127
FAHRETTİN ALTUN

PKK TERÖRÜ İLE ETKİN MÜCADELEDEN YENİ BİR SİYASİ SÜRECE GEÇİŞİN İMKAN VE SINIRLARI 151
TALHA KÖSE

BANKACILIK SEKTÖRÜ VE TERÖR 171
EMİNE ARI, REŞAT BAYER

SONUÇ 191
FAHRETTİN ALTUN, HASAN BASRİ YALÇIN

SUNUŞ

Terör Türkiye'nin gündemini on yıllardır meşgul eden bir sorun. Siyasi ve toplumsal olduğu kadar askeri ve ekonomik yansımaları da içeren bir gerçeklik. 1980'li yıllarda PKK ile başlayan ve süregelen bu sorun son yıllarda DEAŞ ve FETÖ ile yeni kimliklere bürünerek devletin ve halkın güvenliğini tehdit etmeyi sürdürüyor. Bu örgütlerin her birinin ortaya çıkış amaçları, süreç içerisindeki dönüşümleri, etki alanları, taraftar devşirme stratejileri ve kullandıkları yöntem farklılıklarından dolayı ayrı ayrı analiz edilmesi gerekmektedir. Türkiye bu terör örgütleriyle yaşadığı süreçte her biriyle mücadelesinde farklı yöntemlere ihtiyaç duyduğunu göstermiştir. Bu sebeple terör Türkiye'nin güvenlik meselelerinin başında gelmekte ve ciddiyetle ele alınmaya muhtaçtır.

Teröre karşı özellikle son yıllarda etkin bir şekilde mücadele yürütülmüş ve bu örgütlere ağır darbeler vurularak Türkiye'ye olan tehditleri minimize edilmiştir. PKK'nın gerek kırsaldaki faaliyetleri gerekse şehir savaşlarıyla kent merkezlerine taşımaya çalıştığı terör girişimleri devletin karşı hamleleriyle başarılı bir şekilde bastırılmıştır. Fırat Kalkanı Harekatı başta olmak üzere benzer operasyonlarla DEAŞ da Türkiye için bir sorun olmaktan çıkarılmıştır. Bir yıldır Türkiye büyük çapta eyleme sahne olmuyor. 15 Temmuz sonrası ülke içinde FETÖ'ye yönelik davalar devam ediyor. Ne var ki bu gelişmeler çoğunlukla dışarıdan beslenen terörle mücadelenin son bulacağı anlamına gelmiyor. Görüldüğü gibi Rakka sonrası DEAŞ'lı teröristler ABD'li askerlerin gözetimi altında şehri terk etti. Bu eğitimli teröristler dünyanın her yanına yayıldığı gibi Türkiye'ye de

yönelebilir. Suriye ve Irak'taki iç savaşlar devam ettikçe yeni terör örgütleri ve yeni tür tehditlerin doğması hiç şaşırtıcı olmaz. FETÖ içeride çökertilmiş olmasına rağmen maalesef yurt dışında hala ciddi destek bulmaktadır. PKK sorunu da PYD formuna bürünerek yeni bir hal almıştır. Yani terör tüm dünya gündemini meşgul ettiği gibi ülke gündeminde de yer almaya devam edecektir.

Türkiye'nin yaşadığı terör süreci pratikte var olan bilgi ve birikimini şüphesiz ki artırmıştır. Ancak bu konuda yapılan akademik çalışmalar teori ve pratiği hakkıyla yansıtmaya yetmediği için kapsamlı ve derin analizlere ihtiyaç vardır. Akademideki bu boşluğu doldurmak gayesi ile ortaya çıkan *Terörün Kökenleri ve Terörle Mücadele Stratejisi* kitabı konunun farklı yönlerini alternatif bakış açılarıyla irdeleyen akademisyenlerin çalışmalarını bir araya getirmektedir.

İlk bölümde Hasan Basri Yalçın stratejik bir bakış açısıyla terörün kökenlerini inceleyerek gruplandırmıştır. Yalçın, terörün yalnızca devlet içi sorunlardan kaynaklanan bir faktör olmadığını, çevre ülkelerdeki dönemsel istikrarsızlıklar ve otorite boşluğunun terör örgütünün palazlanmasına etkisini değerlendirmiştir. Belgin Şan Akça ve İlayda Bilge Önder ikinci bölümde terörün iç kaynakları dışında dış destek ve finansmanın da terör örgütünün varlığı için ne kadar hayati olduğuna değinmişlerdir. Bölgesel konjonktürün PKK'nın şiddetini yeni zeminlere taşıması ve uluslararası kabul edilebilirliğine katkısına dikkat çekmişlerdir.

Üçüncü bölümde ise terör örgütünün güçlenmesine sebep olan çeşitli dış etkenleri değerlendiren Özlem Kayhan Pusane devletin terörle mücadele yöntemlerini kullanırken halkın "kalp ve zihinleri"ni kazanmanın da önemine vurgu yapmıştır. Dördüncü bölümde Zeynep Kaya "tersine radikalleşme" kavramını açıklayarak bu taktiği uygulayan ülkeler hakkında bilgi vermiş ve Türkiye için uygulanabilir bir yöntem olup olmadığını tartışmıştır. Kitabın beşinci bölümünde Necdet Özçelik çeşitli terör örgütleriyle mücadelenin boyutlarını analiz ederek her biriyle mücadelenin farklı yöntemlerle

mümkün olduğunun altını çizmiş ve Türkiye'nin terörle mücadeleye sınırlarının ötesinde etkinlik kazandıracak ulusal bir stratejiye ihtiyaç duyduğunu vurgulamıştır.

Altıncı bölümde Fahrettin Altun, PKK ve FETÖ gibi farklı terör gruplarının yürüttüğü propagandaların benzerliklerini irdelemiştir. Stratejik hedef benzerliği dolayısıyla bu iki örgütün ulusal ve uluslararası alanda birlikte hareket ettiğini göstermiştir. Yedinci bölümde Talha Köse PKK ile mücadelede yeni bir siyasi süreç ihtimalini değerlendirirken askeri ve siyasi yöntemlerin ilişkisini ele almıştır. Son bölümde Emine Arı ve Reşat Bayer terörün bankalar ve ekonomiye olan etkisini analiz etmişlerdir. Terör ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki şehirlerde açılıp kapanan banka şubeleri üzerinden değerlendirilmiştir.

Terörün iç ve dış kaynakları, farklı terör örgütlerinin kullandığı araçlar ile devlet tarafından halihazırda yürütülen ve gelecekte öne çıkabilecek etkin mücadele yöntemlerinin farklı akademisyenler tarafından derinlemesine analizini barındıran *Terörün Kökenleri ve Terörle Mücadele Stratejisi* kitabı konu hakkında hem teorik hem de pratik açığı kapatmaya adaydır. Kitap SETA'nın bu konuya dair yapmaya çalıştığı katkıların kapsamlı bir örneğidir.

Prof. Dr. Burhanettin Duran
SETA Genel Koordinatörü
Ocak 2018/Ankara

GİRİŞ

FAHRETTİN ALTUN,* HASAN BASRİ YALÇIN**

Türkiye on yıllardır kronik terörle mücadele etmektedir. Son beş yılda ise aynı anda üç farklı terör örgütünün saldırılarına hedef olmaktadır. Bu üç terör örgütü arasından PKK 1980'lerden bu yana etnik ayrımcı teröre başvurmaktadır. Suriye'de ortaya çıkan DEAŞ ise en fazla Türkiye'ye saldırmıştır. Havalimanlarından eğlence merkezlerine sansasyonel eylemler planlayan DEAŞ Türkiye'ye büyük zarar vermiştir. Türkiye bunlara ek olarak en ilginç terör örgütlerinden biri olan FETÖ ile de mücadele etmektedir. Bu örgüt bilinen tüm diğer örneklerinden farklı olarak sadece şiddet kullanmakla kalmamıştır. Yıllarca devletin kurumlarına sızarak devletin şiddet kullanma tekelini ele geçirmenin peşine düşmüştür. Devletin silahlarını ele geçirerek 15 Temmuz 2016 gecesi Türkiye Büyük Millet Meclisini (TBMM) bombalamış ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a suikaste girişiminde bulunmuştur. Ayrıca ülkenin genelinde açık şiddet uygulayarak darbeye teşebbüs etmiştir.

Terör Türkiye'nin öncelik arz eden bir güvenlik meselesidir. Her devlet gibi Türkiye'nin başka güvenlik sorunları da vardır. Komşu ülkelerle yaşanılan klasik sorunlar, bölgede yayılma ihtimali gittikçe artan nükleer silahlanma meselesi ve bölgesel çatışmalardan kaynaklanan mülteci göçünden bahsedilebilir. Bütün bunlar birer güvenlik meselesi olarak varlığını sürdürmektedir fakat hiçbiri Türkiye için terör sorunu kadar öncelikli değildir. Üç örgütün aynı anda saldırıya geçtiği 2015 ve 2016 yıllarında Türkiye neredeyse her hafta bir terör eylemine hedef olmuştur.

* SETA İstanbul Genel Koordinatörü, İbn Haldun Üniversitesi
** SETA Strateji Araştırmaları Direktörü, İstanbul Ticaret Üniversitesi

2017, yılbaşı gecesinde bir eğlence mekanına yapılan kanlı saldırıyla başlamışsa da terör eylemlerinin oldukça seyrekleştiği bir dönem olmuştur. 15 Temmuz darbe girişimiyle deşifre olduktan sonra FETÖ ile mücadele ciddi anlamda kolaylaşmıştır. Örgütün devlet kurumlarına legal olmayan yöntemlerle sızdığı ortaya çıkmıştır. Kullandığı bazı sanal araçlar sayesinde örgüt mensupları tespit edilmiştir. Darbe gecesinden itibaren FETÖ'nün polis ve asker teşkilatlarındaki yapılanmasına ağır darbeler indirilmiştir. Mensuplarının ülke içinde kendi aralarında örgütlenme ihtimali bulunsa da FETÖ'nün ana yapısının ciddi hasar aldığı görülmektedir. FETÖ daha ziyade içeride bir gizli örgüte dönüşürken yurt dışında bir diaspora olmaya doğru savrulmaktadır.

Öte yandan Türkiye DEAŞ ile sınırını kapatmıştır. 15 Temmuz darbe girişiminin hemen ardından başlatılan Fırat Kalkanı Harekatı (FKH) sayesinde Cerablus, Mare ve el-Bab üçgeni DEAŞ'tan temizlenmiştir. DEAŞ unsurlarının sınırdan temizlendiği günden bu yana söz konusu örgütün Türkiye'de eylem yapma ihtimali de ciddi anlamda düşmüştür. FKH'den sonra yılbaşındaki gibi münferit saldırılar gerçekleşse de artık Türkiye için çok ciddi bir DEAŞ tehdidi olduğu söylenemez. Özellikle yurt içinde art arda yapılan operasyonlarla DEAŞ'ın içerideki örgütlenmeleri de çökertilmiş durumdadır.

Fakat PKK için aynı şeyi söylemek maalesef mümkün değildir. Halbuki son iki yıl içerisinde PKK'ya karşı da son derece başarılı operasyonlar gerçekleştirilmiştir. PKK'nın kırsal alanda etkinliğini önleyen iki araçtan özellikle bahsetmek gerekmektedir. Bir yandan insansız hava araçları bir yandan da kalekollar PKK terörünün etkinlik üretmesini zorlaştırmıştır. Bu nedenle PKK kırsal alandaki etkinliğini gün geçtikçe sınırlandırmaktadır. Aynı zamanda Türk güvenlik güçleri kırsalda yürüttüğü alan hakimiyeti sayesinde ciddi ilerlemeler kaydetmiştir.

PKK 2015 yılında adına şehir savaşı demeyi tercih ettiği, şehirlerde hendekler kazarak ve çocuk yaştaki teröristleri kullanarak kurtarılmış bölgeler oluşturmayı ve bu yolla toplumsal bir ayaklanma başlatmayı hedeflediği bir yöntem denemiştir. Özellikle 7 Haziran seçimleri sonrasında doğan hükümet boşluğunu, Çözüm Süreci sırasında yapılan yığınağı ve üretilen radikalleşmeyi harekete geçirmek isteyen örgüt eş zamanlı olarak çeşitli il ve ilçe merkezlerinde kurtarılmış bölgeler yaratmaya çalışmıştır. Fakat devlet bunların herbirine oldukça sert tepki vererek hendekler etrafında kurgulanan eylemlerin hepsini bastırmıştır. Buna ilaveten söz konusu bölgelerdeki halk da teröristlere destek vermemiştir.

Şehir tipi terör yönteminde de başarısız olması PKK'yı oldukça zor durumda bırakmıştır. Bu nedenle örgüt 2016 yılının neredeyse tamamını bombalı saldırılarla geçirmiştir. Mümkünse asker ve polis hedefler, değilse sivillere yönelik bombalı saldırılar düzenlemiştir. Araçlı ve çantalı intihar saldırıları şeklinde ortaya çıkan bu eylemler oldukça sansasyonel ve kötü sonuçlar doğurmuş olmakla beraber aynı zamanda örgütün ciddi bir sorun yaşadığını ortaya koymuştur. Örgüt kendi varlığını sürdürebilmek adına sonuç alıcı olmayan sadece ses getiren eylemlere yönelmek zorunda kaldığını göstermiştir. Hatta bu saldırıların Suriye ve Kuzey Irak'taki PKK/PYD varlığı ve meşruiyetine zarar verdiği ortaya çıkınca eylemleri TAK ve benzeri yan kuruluşlarına devretme çabasına girişmiştir.

15 Temmuz darbe girişiminin ardından ilan edilen olağanüstü hal (OHAL) ise terörle mücadele konusunda devletin daha hızlı hareket etmesini sağlamıştır. Devletin en temel işlevi olarak bilinen vatandaşlara güvenlik sağlama görevini yerine getirmek adına ilan edilen OHAL hızlı sonuç vermiştir. FETÖ'yü çökerttiği gibi PKK'nın şehir merkezlerindeki bombalı intihar eylemlerini de neredeyse bütünüyle engellemiştir.

Bu açıdan bakıldığında 2017 itibarıyla Türkiye'de terörün önemli oranda gerilediği ortaya çıkmaktadır. Fakat PKK'nın köklü

nün kazındığı izlenimine de kapılmamak gerekir. Özellikle kronik bir terör sorunu olan PKK meselesinin tekrar canlanma ihtimali her zaman vardır. Mesela ülkede siyasi otoritenin zayıflaması durumunda PKK'nın 2015 yazındaki gibi tekrar motive ve seferber olma ihtimali daima mevcuttur. PYD saflarında Rakka çatışmalarına katılan PKK'lıların zaman içerisinde tekrar Türkiye'ye yönelme olasılığı ise hiçbir zaman azalmamıştır. Hepsinden daha önemlisi Kuzey Irak ve Kuzey Suriye PKK terörü için güvenli bölge oluşturmaya devam etmektedir. Maalesef Türkiye ne Batılı müttefikleri ne de Rusya ve İran gibi bölge ülkelerinden teröre karşı mücadelede yeterli desteği görememektedir. Hatta destek bir yana sürekli olarak söz konusu ülkelerin engellemeleri ile karşılaşmaktadır. ABD'nin ise Türkiye'nin tüm çabalarına rağmen PYD'ye ağır silah desteği sürmektedir.

Rakka'nın DEAŞ'tan temizlenmesi adı altında PKK'nın Suriye kolu olan PYD'nin açıkça desteklenmesi önümüzdeki dönemde Türkiye için üç ayrı sorun doğuracaktır: Birincisi PYD ağır silahlarla donatılmıştır ve bu silahlar günü gelince PKK'nın elinde Türkiye'ye karşı ateşlenecektir. Washington bu konuda Ankara'ya her türlü güvenceyi veriyor gibi görünse de Türkiye bu sözlere güvenemeyeceğini tarihi tecrübesi sayesinde çok iyi bilmektedir. Bu silahlar büyük oranda PYD'nin elinde kalacak ve günü gelince Türkiye'ye karşı kullanılacaktır.

İkinci sorunu ise DEAŞ ile savaş adı altında biriktirilen ordu oluşturmaktadır. PYD saflarında birçok terörist Rakka gibi yerlerde şehir savaşı tecrübesi edinmiştir. Bugün PYD'nin en az 30 bin asker sayısına ulaştığı iddia edilmektedir. Rakka mücadelesi her bir örgüt için doğal bir eğitim alanı haline gelecektir. Çatışmaların PYD lehine sonuçlanması halinde bu teröristlerin her biri askeri eğitim almış olarak yeni hedeflere yönelecektir. Türkiye'nin de bu hedeflerden biri olma ihtimali maalesef çok yüksektir. Bugün PYD adı ve üniforması altında eğitim gören teröristlerin büyük çoğunluğunun yarın PKK için savaşma olasılığı vardır.

Yani ABD'nin PYD'ye verdiği destek Türkiye'ye karşı PKK terör örgütünü ciddi anlamda güçlendirmektedir. Çok önemli olmasına rağmen diğer iki destek üçüncüsü kadar tehlikeli değildir. Daha ağır silahlı ve daha fazla eğitim almış olsa da Türkiye tecrübesi ile PKK terörüyle mücadelesini etkili bir şekilde sürdürecektir. Fakat ABD'nin PYD'ye verdiği destek bunun ötesinde sonuçlar doğuracaktır. Türkiye için üçüncü ve belki de en önemli sorun budur.

PKK sadece askeri anlamda güçlendirilmekle kalmamakta aynı zamanda meşrulaştırılmaya da çalışılmaktadır. ABD'nin farklı organları aracılığıyla ve Batı medyasının çok çeşitli yöntemleriyle PYD, PKK'dan ayrı bir örgüt, teröre karşı mücadele veren meşru bir aktör olarak sunulmaktadır. Esasen uzun vadede Kuzey Suriye bölgesinde bir otonom veya bağımsız PYD devleti kurulması gayreti artık çok açıktır. Türkiye Afrin ile Fırat'ın doğusunun birleştirilmesini FKH ile engellemiştir. Fakat PYD'ye Fırat'ın doğusunda bir otonom bölge verme ve bunu meşrulaştırma çabası sürmektedir. Bu Türkiye için en önemli tehdittir.

Türkiye'nin bu konuya dair çekinceleri maalesef bazen çok yanlış anlaşılmaktadır. Ankara'nın etnik olarak bir Kürt devletine karşı çıktığı iddiası seslendirilmektedir. Halbuki Türkiye için asıl sorun söz konusu Kürt yönetiminin bir PKK devleti olmasıdır. Türkiye bugün Barzani ile Kuzey Irak'ta oldukça farklı bir ilişki biçimine geçmiştir. Eğer asıl mesele bir Kürt devleti karşıtlığı olsaydı Barzani ile bu tür bir ilişki geliştirilemezdi. Ama Türkiye'nin asıl endişesi sınırında bir PKK devleti kurulması ihtimalidir. Kurulan bir PKK devleti olmasa da sınırında başarısızlık ve manipülasyona açık küçük devletler bulunması ihtimali rahatsız edicidir. Zira Suriye ve Irak gibi daha fazla dayanma şansı olduğu varsayılabilecek rejimler bile böylesine kolay yıkılabiliyor ve terör sarmalına girilebiliyorsa daha küçük ve başarısız olma ihtimali daha yüksek olan bu yarı devletçiklerin bir istikrarsızlık kaynağı olarak görülmesi normaldir. Türkiye bu nedenle Suriye ve Irak'ın toprak bütünlüğünü sonuna

kadar savunacaktır. İstikrarsızlık doğurarak teröre kaynaklık edebilecek her türlü oluşum Türkiye'yi rahatsız edecektir.

Fakat önümüzdeki dönemde bu sorunlarla başa çıkabilmenin kolay bir yolu yoktur. Görünen o ki Türkiye'nin güney sınırları uzun bir süre istikrarsızlık kaynağı olmaya devam edecektir. Ne Suriye ne de Irak'ta çözüm yakın görünmemektedir. Terör örgütlerinin cirit attığı bu coğrafyada Türkiye'nin terör konusunda ciddi bilgi ve tecrübe birikimine ihtiyacı vardır.

Devletin pratik alanda geliştirdiği tecrübe böylesi uzun soluklu mücadeleler için yeterli değildir. Konuyla ilgili akademik çalışmalara ciddi ihtiyaç hissedilmektedir. Maalesef şimdiye kadar böyle bir literatürün biriktiğini iddia etmek mümkün değildir. Teorik ve ampirik olarak konu hak ettiği gibi çalışılmamıştır.

İşte elinizdeki kitap konuya farklı perspektiflerden yaklaşan bir grup akademisyenin bu amaca yönelik ortak bir çabası olarak doğmuştur. Konuyla ilgili çalışma eksikliğini gidermek ve farklı bakış açılarını ortaya koymak adına derlenen bu kitap terör sorununu bir bütün olarak ele almakta, hem teorik hem de ampirik değerlendirmelerle bilgi birikimi üretebilmeyi hedeflemektedir. Terör meselesi ona kaynaklık eden siyasal ve toplumsal nedenlerden finansal kaynaklarına, oradan dış desteğe kadar farklı boyutlarıyla ele alınmaktadır.

Bu girişi takip eden ilk bölümde Hasan Basri Yalçın terörün kökenlerine dair stratejik bir bakış açısı geliştirmeye çalışmaktadır. Bu konuda çok farklı türde açıklama biçimleri olduğunu kabul eden ve bunları çeşitli gruplandırmalar halinde sunan yazar terörle mücadelede başarının kaynağı olarak iyi bir açıklamaya olan ihtiyacı dile getirmektedir. Teröre kaynaklık ettiği düşünülen faktörlerin sayısını azaltmayı savunan Yalçın terörün asıl nedeninin siyasal otorite boşluğu ve bunun yarattığı fırsatlar olduğunu düşünmektedir. Bu iddiayı Türkiye'nin PKK ile mücadele tarihi çerçevesinde ele alan Yalçın PKK'nın Suriye ve Irak'taki kaos ortamından faydalandığı müddetçe var olabildiğine dikkat çekmektedir.

İkinci bölümde Belgin Şan Akça ve İlayda Bilge Önder terörün dış kaynaklarına işaret etmektedir. Bu bölümde yazarlar terörün iç kaynaklarının olabileceğini fakat terör örgütlerinin varlık ve etkinliğini sürdürmede kendilerini destekleyen bir devlete ihtiyaç duyduklarını ifade etmekte, askeri olarak defalarca yenilmiş olmasına rağmen PKK'nın tekrar kendini nasıl etkin hale getirebildiği bunun üzerinden açıklanmaktadır.

Üçüncü bölümde Özlem Kayhan Pusane terörle mücadelede "kalp ve zihin"leri kazanma konusunu ele almaktadır. Pusane halkın desteğinin kazanılması ve bunun sürdürülmesi konusunda devletin neler yapabileceğini özellikle güvenlik ağırlıklı terör ve ayaklanmalarla mücadele stratejileri bağlamında tartışmaktadır. Bu çerçevede halk desteğini kazanmanın yöntemleri konu edilmektedir. Buna ilaveten terörle mücadelede uluslararası desteğin sağlanmasının önemine de işaret edilmektedir.

Dördüncü bölümde Zeynep Kaya son dönemde gelişen radikalleşme literatürü üzerinden "tersine radikalleşme" konusunu ele almaktadır. Kaya Suudi Arabistan ve Mısır örneklerini tartışarak buralardaki tersine radikalleştirme süreçlerinin Türkiye'de bulunan DEAŞ ve PKK gibi farklı tiplerdeki terör örgütlerine uygulanabilirliğini tartışmakta ve bu uygulamanın temel özelliklerini ortaya koymaktadır.

Beşinci bölümde Necdet Özçelik Türkiye'nin son dönemde karşılaştığı farklı türlerdeki terör tehditlerini ve bunlara yönelik geliştirilmesi uygun düşebilecek mücadele yöntemlerini ele almaktadır. Özçelik çalışmasında farklı tiplerdeki terör örgütlerinin çeşitli mücadele planları gerektirdiğini fakat bu planlamanın stratejik bir bütünlük oluşturması gerektiğini savunmaktadır.

Altıncı bölümde Fahrettin Altun PKK ve FETÖ'nün propaganda stratejilerini ele almaktadır. Altun farklı özelliklere sahip bu örgütlerin propaganda faaliyetlerinin nasıl birbirine benzeşebildiğini göstermektedir. Türkiye'nin siyasi bütünlüğünü hedef alan bu

iki örgütün stratejik hedef benzerliği nedeniyle iş birliğine yöneldiğini iddia eden Altun, mukayeselerini ulusal ve uluslararası düzeyde kurulan ortaklıklar üzerinden yapmaktadır.

Yedinci bölümde Talha Köse PKK terörü ile etkin mücadelede yeni bir siyasi süreç ihtimalini değerlendirmektedir. Köse askeri tedbirleri siyasi çözümün bir alternatifi değil öncülü olarak görmenin önemini işaret etmektedir. Suriye iç savaşı gibi durumların terörle siyasi mücadeleyi zorlaştırmasına rağmen uzun soluklu stratejilerde siyasete de yer verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Sekizinci bölümde Emine Arı ve Reşat Bayer terörün bankacılık sektörü üzerindeki etkisine odaklanmaktadır. Yazarlar ülke çapında açılan banka şubeleri ile terör eylemleri arasındaki ilişkiyi analiz ederek terör faaliyetlerinin artış gösterdiği illerde bankaların şubelerini kapattıklarını vurgulamaktadır. Buradan da terörün sık meydana geldiği coğrafyalarda ekonomik büyümenin sağlanması şansının oldukça düşük olduğu düşüncesi üretilmektedir.

TERÖRLE MÜCADELEYE STRATEJİK YAKLAŞIM

HASAN BASRİ YALÇIN

GİRİŞ

Terörizm 11 Eylül'den bu yana uluslararası güvenlik çalışmalarının en merkezi konularından biri haline gelmiştir. Fakat o zamandan bu yana konuyla ilgili üretilen çalışmaların kümülatif bilgi birikimine katkısı sınırlı olmuştur. Çok çalışılıyor olmasına karşın kendine has bir disiplin oluşturulamaması nedeniyle terörizm farklı disiplinlerden konuya yaklaşan uzmanların kendi alanlarına dair bakış açılarına bağımlı hale gelmektedir. Bu durum ise oldukça dağınık bir görüntüye neden olmaktadır.

Acil bir sorun olan terör ile ilgili teorik tartışmalar devam ederken devletler de terörle mücadele stratejileri geliştirmeye çalışmaktadır. ABD'nin Afganistan ve Irak tecrübeleri başta olmak üzere ortaya koyduğu stratejilerin ne derece başarılı olduğu ciddi tartışma konusudur.[1] Türkiye'de de durum çok farklı değildir. Kırk yılı aşkın bir süredir PKK ile savaşan Türkiye'de birçok konu hala konuşulmaya muhtaçtır.

Başarılı terörle mücadele stratejileri kurgulamak teorik tartışmalardan bağımsız olarak değerlendirilemez. Terörle ne tür mücadele verileceğini belirlemek öncelikle terörün nedenine dair sağlam açıklamalara ihtiyaç duyar. Örneğin terörün asıl kaynağı

[1] John Mueller ve Mark G. Stewart, "The Terrorism Delusion: America's Overwrought Response to September 11" *International Security*, Cilt: 37, Sayı: 1, (2012), s. 81-110.

Son beş yıldır PKK, FETÖ ve DEAŞ ile aynı anda savaşan Türkiye'nin en öncelikli ulusal güvenlik meselesi terördür. Ancak on yıllardır terörle mücadele veren ülkemizde konuya dair akademik değerlendirmelerin beklenen birikime ulaşabildiğini söylemek maalesef mümkün değildir.

Elinizdeki kitap terör konusuna farklı perspektiflerden yaklaşan bir grup akademisyenin bu amaca yönelik ortak bir çabası olarak doğmuştur. Konuyla ilgili çalışma eksikliğini gidermek ve farklı bakış açılarını ortaya koymak adına derlenen bu kitap terör sorununu bir bütün olarak incelemektedir. Hem teorik hem de ampirik değerlendirmelerle bilgi birikimi üretebilmeyi hedeflemektedir. Terör meselesi ona kaynaklık eden siyasal ve toplumsal nedenlerden finansal kaynaklarına ve oradan da dış desteğine uzanan farklı boyutlarıyla ele alınmaktadır.

FAHRETTİN ALTUN • HASAN BASRİ YALÇIN
BELGİN ŞAN AKÇA • EMİNE ARI • REŞAT BAYER • ZEYNEP KAYA • TALHA KÖSE
İLAYDA BİLGE ÖNDER • NECDET ÖZÇELİK • ÖZLEM KAYHAN PUSANE

SETA

9 789752 459489